

20.9.2021

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 15.9.2021, VN/23428/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Hallituksen esitykseksi laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikon esityksestä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain (971/2017) 14 §:n voimassaolosaännöstä. Lain soveltamista hankintatukeen, jota maahantuojat tai palveluntarjoajat hakevat, sekä muuntotukeen, jota henkilöauton omistaja tai haltija hakee, ehdotetaan jatkettavaksi 31.12.2021 asti. Tällä hetkellä lakia sovelletaan hankinta- ja muuntotukeen, jota on haettu viimeistään 30.11.2021.

Laki tulisi voimaan 1.12.2021.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtion talousarvioissa vuosille 2018-2021 on osoitettu vuosittain 6 milj. euroa henkilöautojen hankinta- ja konversiotukiin. Hankintatuen menekki on ollut heikohkoa vuosina 2018-2020. Kuluvan vuoden osalta tukea on myönnetty syyskuun 13. päivä mennessä jo n. 5 milj. euroa. Koska tukimomentti on 3-vuotinen siirtomäärärahmomentti, tukeen on kuluvana vuonna mahdollista käyttää vuosilta 2019-2020 siirtynyttä määrärahaa. Yhdellä kuukaudella pidennettävä tukikausi tarkoittaisi muistion mukaan, että määrärahoja kuluisi täyssähköautojen hankintatukeen arviolta 720 000–1 000 000 euroa ennakoitua enemmän. Vastaava summa on 17 000 euroa muuntotukien osalta. Vuosilta 2019-2020 määrärahoja on säästynyt n. 7 milj. euroa, jonka lisäksi kuluvan vuoden kokonaistarpeisiin on käytettävissä vuodelle 2021 budjetoitu 6 milj. euroa. Määrärahararpeen näkökulmasta ei siten olisi estettä tukikauden pidentämiselle.

Valtiovarainministeriö haluaa kuitenkin muistuttaa jo tehdyistä, merkittävistä täyssähköautoja koskevista verotuspäätöksistä. Työsuhde-etuuksien muutokset astuivat voimaan vuoden 2021 alusta, jolloin täyssähköautojen vapaan autoedun ja käyttöedun verotusarvoa alennettiin määräaikaaisesti koskien vuosia 2021–2025. Lisäksi samalle ajanjaksolle sähköautojen latausetu vapautettiin verosta. Vuoden 2022 talousarvioesityksen mukaisesti sähköautojen verokohdelu muuttuu siten, että täyssähköautojen autovero poistetaan ja ajoneuvoveron perusveroa korotetaan. Muutoksen on tarkoitus koskea 1.10.2021 ja sen jälkeen ensirekisteröityjä täyssähköautoja ja sen arvioidaan vähentävän CO₂-päästöjä 0,01-0,03 Mt vuonna 2030.

Valtiovarainministeriö haluaa tuoda esiin sen, että hankintatuki on päästövähennysten kannalta varsin kustannustehoton vaihtoehto. Vuosittain budjetoidulla 6 milj. euron hankintatuella arvioidaan hiilidioksidipäästöjen vähenevän 0,0006 Mt/vuosi, jolloin yhden hiilidioksiditonnin hinnaksi tulee 10 000 euroa. Esimerkiksi päästöoikeuksien huutokaupassa vastaava kustannus oli syyskuussa 2021 n. 62 euroa/CO₂ t, mutta kustannustehokkaampana esimerkkinä taakanjakosektorilta, taloyhtiöiden jakeluinfrakstruktuurin tukemisen on arvioitu maksavan 150 euroa/CO₂ t. Tämän lisäksi on edelleen tärkeää tehokkaasti käytettävien verotulojen osalta, että päästötoimenpiteiden tukeminen olisi myös hallinnollisesti kustannustehokasta.

Näin ollen valtiovarainministeriö ei pidä tehokkaana toimenpiteenä esitettyä tukiajan pidentämistä vuoden 2022 loppuun koskien hankintatukea, jota maa-hantuoja tai palveluntarjoaja hakee, tai muuntotukea, jota henkilöauton omistaja tai haltija hakee.

Valtiovarainministeriö haluaa lisäksi kiinnittää huomiota muistion kohtaan, jossa todetaan seuraavasti: *”...tukitoimia sähköautokannan kasvun vahvistamiseksi tulnaisiin tarvitsemaan siihen saakka, kunnes hintaparieteetti polttomootoriautojen kanssa saavutetaan. Sähköautojen hankintahintojen on arvioitu tulevan samalle tasolle vastaavien polttomootoriautojen kanssa 2020-luvun puolivälissä.”*

Valtiovarainministeriö haluaa kyseenalaistaa edellä mainitun tarpeen tukea sähköautojen hankintaa, kunnes hintaparieteetti polttomootoriautojen kanssa saavutetaan. Muistiossa ei lainkaan huomioida sitä, että sähköautojen käyttökustannukset ovat merkittävästi alemmat kuin polttomootoriautojen vastaavat. Esimerkiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksia koskevan lain (740/2021) perusteluissa todetaan, että vaikka julkisille hankintayksiköille aiheutuu lisäkustannuksia sähköajoneuvoihin siirtymisestä asteittain, ajoneuvojen käyttökustannusten matalampi taso kompensoi tämän hankinnoista johtuvan lisärahoitustarpeen.

Lisäksi, liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan alaisen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien mukaan sähköautolla liikkuminen maksaa n. 2 euroa/100 km kotilatauksessa. Ilmastopaneelin ylläpitämän Autokalkulaattorin oletusten¹ perusteella bensiinikäyttöisen henkilöauton polttoainekustannukset ovat n. viisinkertaiset ja dieselikäyttöisen henkilöauton käyttökustannukset lähes nelinkertaiset täyssähköautoon verrattuna. Sähköautojen kokonaiskustannusten pois jättäminen muistiosta on merkittävä epäkohta ja se tulisi korjata.

Mainitun aikataulun (2020-luvun puoliväliin saakka) suhteen on syytä myös huomioida, että toukokuun 2021 julkisen talouden suunnitelmassa sähköautojen hankintatuille ei varattu määrärahoja vuosille 2022 – 2025.

Lisäksi, EU-komission Fit for 55-paketissa 14.7.2021 esitetään vuoden 2030 raja-arvon kiristämistä uusille henkilöautoille 55 prosenttiin eli autonvalmistajien on laskettava hiilidioksidipäästöjä 55 % vuoden 2021 tasosta (nykyinen tavoite on 37,5 %). Lisäksi komissio esittää uuden 100 prosentin raja-arvon asettamista henkilöautoille vuonna 2035. Ehdotus raja-arvojen kiristämisestä kasvattaa toteutuessaan sähköautojen markkinaosuutta ja vähentää liikenteen päästöjä entisestään, mikä vähentää tukitoimenpiteiden tarvetta päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi.

¹ Autokalkulaattorin hintaoletus bensiinille on 1,595 €/l, dieselille 1,478 €/l ja sähkölle 0,13 €/kWh. Vastaavat oletetut kulutukset ovat 7,1 l/100km, 5,5 l/100km sekä 17 kWh/100km.

Esitys on lähetetty lausunnoille 15.9. ja lausuntoaika päättyy 21.9. Valtiovarainministeriö haluaa muistuttaa liikenne- ja viestintäministeriötä valtioneuvoston 4.2.2016 antamasta periaatepäätöksestä säädösvalmistelun kuulemisohjeesta, joissa todetaan, että säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaika on pitempi, jos se kokonaan tai osittain ajoittuu yleiseen lomakauteen. Edellä mainittua lyhyempi lausuntoaika perustellaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä ja asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. Perustelut lyhyemmälle lausuntoajalle puuttuvat.

osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

budjettineuvos

Kati Jussila

Tiedoksi

LVM: Pinja Oksanen, Emmi Simonen